

Summary

An isolated flat copper axe (Fig. 12) was discovered in 2024 during a metal detector survey on the right bank of the Říka Stream, in the southern part of Zátěš Forest (Tršice cadastral area, Olomouc District). The artefact can be broadly dated to the Eneolithic period.

Zdeněk Schenk

Uničov (k. ú. Nová Dědina u Uničova, okr. Olomouc) „Za Dráhou“, parc. č. 296.

Eneolit. Hrob. Plošný odkryv. Záchranný výzkum. Uložení nálezu: Archeologické centrum Olomouc, p. o.

Lokalizace: S-JTSK: -555575.66, -1098781.83; -555528.16, -1098853.84; -555491.9, -1098818.08

V srpnu 2024 prozkoumali pracovníci Archeologického centra Olomouc, p. o., na stavbě nové tůně dětský kostrový hrob. Lokalita se nalézá cca 50 m jihovýchodně od ohybu potoka Lukavice s nadmořskou výškou 238 m. V úzké a mělké obdélné jámě, orientované delší osou S-J, byly vypreparovány dětské zuby a pozůstatek čtyř nádob. Hrob je předběžně datován do eneolitu.

Literatura

Neuveдено.

Summary

In the summer of 2024, a child's skeletal grave tentatively dated to the Eneolithic period was excavated in Uničov (Nová Dědina u Uničova cadastral area, Olomouc District).

Marek Kalábek, Lukáš Šín

Velké Němčice (okr. Břeclav) „Zeleňák“.

Kultura šňůrové keramiky. Hrob. Plošný odkryv. Záchranný výzkum. Uložení nálezu: Ústav archeologické památkové péče Brno, v. v. i.

Lokalizace: S-JTSK: -594691.40, -1182029.20

Během záchranného archeologického výzkumu, který byl vyvolán stavební akcí „D2 Rozšíření odpočívky Zeleňák“ na katastru Velké Němčice, bylo na rozsáhlé ploše prozkoumáno celkem šest zahloubených sídlištních objektů a jeden kostrový hrob. Mělce zahloubená hrobová jáma se po ručním začistění na úroveň podloží vyrýsovala do podoby obdélníku se zaoblenými rohy o rozměrech 185 × 175 cm, orientovaného delší osou do směru V-Z. Maximální hloubka od povrchu skrývky byla jen 14 cm.

Na dně hrobu spočívaly silně skrčené dlouhé kosti. Okolo nebožtíka byly rozmístěny minimálně čtyři větší keramické nádoby, které se dochovaly ve značně zlomkovitém stavu. Kromě keramiky se v hrobovém inventáři nacházely fragmenty měděného a kostěného artefaktu a zlomek rohovcového úštěpu. Na základě terénního zhodnocení náleží popsany hrob do kultury se šňůrovou keramikou.

Literatura

AMČR: Záznám M-202300479 [cit. 2025-30-01]. Archeologická mapa České republiky. Dostupné z: <https://amcr.aiscr.cz/projekt/detail/M-202300479>.

Summary

In 2024, during the expansion of the rest area on the D2 motorway in the municipality of Velké Němčice (Břeclav District), a skeletal grave from the Corded Ware culture was excavated.

Marek Lečbych, Andrea Matějčková

Věrovany (okr. Olomouc)

„U Kamenného kříže“, parc. č. 1551/1.

Eneolit. Ojedinelý artefakt. Povrchový sběr. Průzkum. Uložení nálezu: Muzeum Komenského v Přerově, p. o.

Lokalizace: WGS-84: 49.446785N, 17.270189E

Dne 15. 2. 2024 našel spolupracovník Muzea Komenského v Přerově, p. o., M. Komínek prostřednictvím povrchového sběru při jihozápadním okraji katastrálního území obce Věrovany v poloze „U Kamenného kříže“ ojedinelý kompletní exemplář kamenné broušené industrie – sekerky (obr. 13).

Místem nálezu je poloha situovaná na levobřežní straně říčky Splavská, při hranici se sousedním katastrem Klopotovice. Jde o spodní část svahu zarovnaného hřbetu, který převyšuje okolní potoční nivu. Nadmořská výška místa nálezu je 201 m.

Doklady nejstaršího osídlení katastru obce Věrovany lze klást do období neolitu. V literatuře jsou zmiňovány nálezy kultury s lineární keramikou a moravskou malovanou keramikou (Vránová 2011).

V případě nálezu se jedná o kompletní dokonale vybroušenou sekerku obdélníkovitého tvaru s obdélným příčným průřezem se zaoblenými boky. V podélném průřezu se zužuje směrem k ostří i k týlu. Mírně obloukovité ostří nástroje vykazuje stopy poškození v důsledku častého používání. Na těle sekery je patrné rovněž další poškození recentního původu, vzniklé patrně v důsledku orby.

Celková délka artefaktu je 62 mm. Maximální šířka činí 32 mm. Maximální tloušťka je 17 mm. Hmotnost kamenného předmětu činí 64 g. Předmět byl zhotoven z vyvřelé horniny bohaté na živce mající charakter trachytu světle šedého odstínu zabarvení, kterého nabývá postupným zvětváním. Na povrchu horniny jsou místy patrné občasné vyrostlice větších tmavých minerálů. Magnetická susceptibilita dosahovala hodnoty $0,26 \times 10^{-3}$ SI jednotek. Z toho lze předběžně konstatovat, že se jedná o horninu, jež by mohla pocházet např. z prostředí neovolkanitů Českého středohoří (Přichystal 2009).

Z chronologického hlediska lze nestratifikovaný exemplář sekery z Věrovan rámcově datovat do období eneolitu.

Obr. 13. Věrovany. Broušená sekera z trachytu. Foto Z. Schenk.

Fig. 13. Věrovany. Polished trachyte axe. Photo by Z. Schenk.

Literatura

Přichystal, A. 2009: *Kamenné suroviny v pravěku východní části střední Evropy*. Brno: Masarykova univerzita.

Vránová, V. 2011: Archeologické nálezy a lokality na katastru Věrovan, Nenakonice a Rakodav. *Střední Morava* 31, 71–80.

Summary

A small polished axe (Fig. 13), probably made of trachyte, was found in 2024 during a surface survey in the 'U Kamenného kříže' field (Věrovan cadastral area, Olomouc District). The artefact can be broadly dated to the Eneolithic period.

Zdeněk Schenk, Antonín Přichystal, Miroslav Komínek

Zaječí (okr. Břeclav)

„Louky“.

Kultura zvoncovitých pohárů. Pohřebiště/hřbitov, sídliště. Plošný odkryv. Záchraný výzkum. Uložení nálezu: Regionální muzeum v Mikulově, p. o., inv. č. A 105 828 – A 105 856.

Lokalizace: S-JTSK: -591866, -1200187; -591847, -1200122; -591748, -1200143; -591766, -1200209

Stavba se nachází při jižním okraji katastrálního území obce Zaječí v trati „Louky“. Jde o rovinatou krajinu v inundaci řeky Dyje tvořenou obdělávaným polem a několika remízky. V minulosti byl říční systém zcela jiný a značně proměnlivý. O tom svědčí i proměnlivý geologický podklad, tvořený písky, štěrky a místy i jíly.

Samotný prostor stavby navazuje na etapu těžby II/C a II/B, které proběhly v posledních osmi letech a na kterých se podařilo lokalizovat několik sídlištních objektů ze starší doby bronzové (Čížmář 2020). V tomto případě jde zatím o nejjihnější plochu, která byla skrývána a postupně kontrolována v průběhu let 2022–2024, vlastní výzkum proběhl v dubnu 2024.

Bylo lokalizováno několik sídlištních objektů, které ovšem není možné jednoznačně datovat. Jde především o kulové jámy a žlaby, tedy pozůstatky konstrukce staveb, o jejichž širším kontextu nelze, vzhledem k absenci jasných struktur nebo datovacího materiálu, říct nic bližšího. Objekty snad souvisí s blíže neurčeným sídlištěm, které bylo na přelomu pozdní doby kamenné a starší doby bronzové využíváno. Zajímavý je objekt 506, kruhový žlab, u kterého je možné předpokládat jinou než sídlištní funkci (např. sociokulturní ve spojitosti s pohřebním areálem).

Zjištěné pohřebiště odpovídá kultuře zvoncovitých pohárů. Jde o celkem běžné funerální struktury. Vlastní pohřby jsou velmi špatně dochované, včetně zajištěných milodarů, které se skládaly především z fragmentů keramických nádob – několika misek a dalších.

Zajímavý je hrob H801/806 (obr. 14), kde se podařilo zachytit reziduum kostrového hrobu překrytého hrobem s žárovým pohřbem, jenž byl pravděpodobně zbudován později. Bohužel nálezkovou situaci značně ovlivnila míra dochování a také spodní voda, která např. u hrobu H804 neumožnila preparaci a dokumentaci nálezové situace.

Velký potenciál má neskrytá plocha orientovaná jižně od skryvek etapy II/D. Do těchto míst pohřebiště zcela jistě pokračuje, nachází se zde jílovito-písčité vyvýšenina.

Obr. 14. Zaječí. Hrob kultury zvoncovitých pohárů. Foto R. Bíško.

Fig. 14. Zaječí. Bell Beaker culture grave. Photo by R. Bíško.

Literatura

Čížmář, I. 2020: Zaječí (okr. Břeclav). *Přehled výzkumů* 61(1), 187–188.

Summary

During a rescue archaeological excavation, part of a burial site and settlement from the Late Eneolithic and Early Bronze Age was excavated in the 'Louky' field (Zaječí cadastral area, Břeclav District). Graves from the Bell Beaker culture were also discovered at this site (Fig. 14).

Richard Bíško, Jiří Kala, Dana Vitulová

Zdounky (okr. Kroměříž)

„U Kaple“, parc. č. 1057/17, 1057/18, 1057/20, 1057/21, 1057/24.

Kultura zvoncovitých pohárů. Sídlíště. Plošný odkryv. Záchraný výzkum. Uložení nálezu: Muzeum Kroměřížska, p. o.

Lokalizace: WGS-84: 17.32868E, 49.22735N

Při rozšiřování zástavby individuálního bydlení v lokalitě „U Kaple“ (ul. Cvrčovská) na katastru Zdounky bylo zkoumáno několik parcel (1057/17, 1057/18, 1057/20, 1057/21, 1057/24), na kterých byly zachyceny další archeologické objekty (viz oddíl Neolit). V lokalitě byla již dříve doložena existence sídliště kultury se zvoncovitými poháry (Popelka, Paulus 2023).

Literatura

Popelka, M., Paulus, M. 2023: Zdounky (okr. Kroměříž). *Přehled výzkumů* 64(1), 219–220.

Summary

Additional features of the Bell Beaker culture were excavated during the construction of family houses in the 'U Kaple' field in Zdounky (Kroměříž District).

Miroslav Popelka, Martin Paulus